

Gezondheids- en welzijnsmanagement van kalveren in internationaal perspectief

In april van dit jaar vond bij Royal GD in Deventer een (besloten) internationale workshop plaats met als thema kalvergezondheid en –welzijn. De bijeenkomst was een initiatief van het Nederlands Nationaal Comité van IDF (NNC-IDF), een themagroep binnen ZuivelNL, die de Nederlandse inzet bij de Internationale Zuivelfederatie (IDF) coördineert. De workshop vond plaats in combinatie met een symposium en een vergadering van de IDF *Standing Committee on Animal Health & Welfare*, de commissie van experts binnen IDF die gaat over het thema diergezondheid en -welzijn. Deelnemers vormden een geselecteerde mix van o.a. melkveehouders, dierenartsen, bestuurders en wetenschappers met specifieke kennis op dit terrein. De internationale inbreng kwam van experts uit Duitsland, Ierland en Canada.

Doel van de workshop was vooral kennisuitwisseling over de aanpak rond jongveemanagement in verschillende landen, in het bijzonder in relatie tot gezondheid en welzijn van de dieren. Naast een inventarisatie van goede praktijkvoorbeelden, was de workshop ook bedoeld om te reflecteren op toekomstige uitdagingen voor beleid, jongvee opfokkwaliteit en ontwikkelingen rond koe-kalf contact.

Melkveehouders pleiten voor meer transparantie in de kalverketen

Een opvallende bijdrage kwam onder meer van Kerstin Barth van het Duitse Thuenen Instituut, die de deelnemers meenam de diepte in, met een genuanceerd verhaal over koe-kalf interactie. In de discussie kwam ook duidelijk naar voren dat het bewustzijn onder Nederlandse melkveehouders rond de gezondheid en het welzijn van de kalveren nadrukkelijk is gegroeid over de afgelopen jaren. Dit uitte zich ook in de door melkveehouders uitgesproken behoefte aan een betere verticale samenwerking rond kalveren in de keten en ook aan meer transparantie van de kant van de kalversector.

Nederland: positieve omslag in kalversterfte valt samen met introductie van KalfOK

Vanuit ZuivelNL (bij monde van Inge Nijhoving en Caroline Huetink) werd een overzicht gegeven van de ontwikkelingen rond kalverzorg in Nederland. Daarin werd duidelijk dat in ons land de afgelopen jaren het belang van goed kalvermanagement is toegenomen, omdat door nieuwe regels en ontwikkelingen het aantal op melkveebedrijven aangehouden kalveren is afgenomen en ook het vervangingspercentage lager ligt. Dit heeft een impuls gegeven aan onderzoek en nieuwe kennis op dit gebied. Dit leidde bijvoorbeeld tot meer aandacht voor voeding, huisvesting en vaccinatie. Ook kwamen er certificeringsprogramma's zoals KalfOK, gericht op een verbeterde gezondheid en welzijn van jongvee.

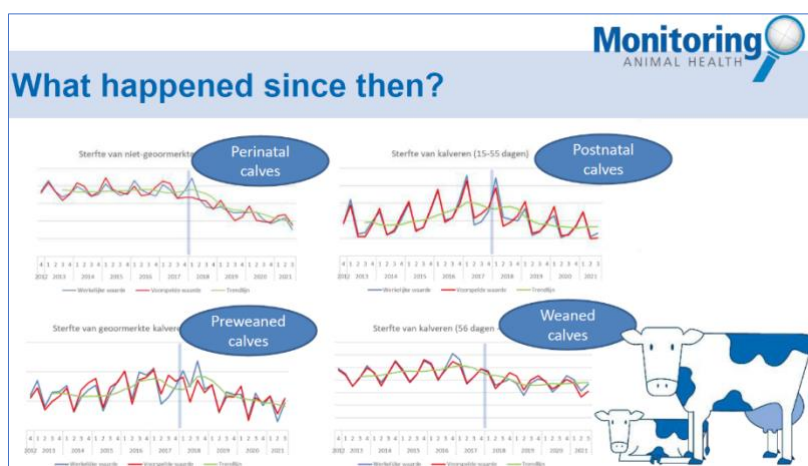
Diverse concrete doelen binnen het nationale duurzaamheidsprogramma Duurzame Zuivelketen raken aan het thema jongvee management, zoals:

- Continu verbeteren van de diergezondheid en het welzijn
- Verminderen van het antibioticagebruik
- Goede kalverzorg
- Langere levensduur van de koe.

Nieuwe inzichten laten immers ook zien dat een betere start in het eerste levensjaar van het kalf in het algemeen ook leidt tot een gezondere koe op latere leeftijd.

Een nadere toelichting op het Nederlandse KalfOK programma door Inge Santman Berends van de GD liet zien dat in de jaren na de introductie daarvan in 2018 de kalversterfte met 3% tot 30% afnam.

Dit suggereert dat actief gebruik van een vrijwillige managementtool als KalfOK in combinatie met een verplichte monitoring van kalversterfte positief kan bijdragen aan de gezondheidsstatus van jongvee.

De introductie van KalfOK in Nederland werd gevolgd door een positieve trendbreuk in de kalversterfte (Bron: GD).

Canada: impact klimaatverandering top of mind

In Canada, zo werd toegelicht door David Kelton van de Universiteit van Guelph, wordt de basis voor zowel private als publieke regelgeving op het terrein van dierenwelzijn gevormd door de [‘Canadian Code for Care & Handling of Dairy Cattle’](#). Deze wordt 10-jaarlijks herzien en is in april 2023 geactualiseerd. De Code omvat zaken als:

- Voeding
- Huisvesting
- Onthoornen
- Dierenzorg
- Biestgebruik
- Transport

De Code is deels verplicht maar bevat daarnaast ook vrijwillige aanbevelingen, meestal rond zaken waarover de experts geen éénduidig oordeel hebben. Het private programma in Canada dat bouwt op de Code heet *ProAction* en is ontwikkeld door Dairy Farmers of Canada (DFC). DFC meet en rapporteert voortgang en verbetering. Het ProAction kwaliteitssysteem gaat veel breder dan dierenwelzijn alleen maar dit laatste is wel een belangrijk element. Met betrekking tot kalverzorg zijn de huidige aanbevelingen o.a. een verlenging van de koe-bij-kalf periode, bevordering van groepshuisvesting, biestvoeding van minstens 4 liter kort na de geboorte, antibioticagebruikreductie en een vroegtijdige verwijdering van de groeipunten van de horens met standaard gebruik van pijnmedicatie.

Belangrijkste uitdaging

Met dit soort aanbevelingen verbetert ook de Canadese kalverhouderij continu, maar de belangrijkste uitdaging is dat nog maar 18% van de melkveehouders de verplichte werkwijzen volgt en slechts 9% alle aanbevolen werkwijzen, wat illustreert dat nog veel verbetering mogelijk is. Het ontwerp van management- en dierhuisvestingssystemen, die inspelen op de door klimaatverandering ingegeven extreme weersomstandigheden wordt in Canada op dit moment als het meest urgent gezien.

Duitsland: omgang met kalveren onderwerp van publiek debat

In Duitsland is de omgang met kalveren een onderwerp dat al veel publiek debat heeft opgeleverd. Kerstin Barth van het Duitse Thuenen Instituut gaf aan dat met name het lange-afstandstransport van dieren steeds meer weerstand oproept. Dit geldt ook voor het scheiden van koe en kalf. Een klein onderzoek suggereert dat bijna driekwart van de mensen daar moeite mee heeft. Sinds januari 2023 is de periode dat pasgeboren kalveren niet vervoerd mogen worden verlengd van 14 naar 28 dagen, wat een grote impact op houderijen heeft. Qua wetgeving is in Duitsland sprake van duidelijke regels voor het houden van kalveren tot en met 6 maanden oud, bijvoorbeeld gedetailleerde voorschriften voor groepshuisvesting, maar voor oudere dieren is geen specifieke regelgeving van toepassing, alleen algemene vereisten.

Regels vergelijkbaar met wat in Nederland gebruikelijk is

Veel van de Duitse regels en aanbevelingen voor de kalverhouderij zijn vergelijkbaar met wat in Nederland gebruikelijk is. Sinds 2014 zijn boeren verplicht een welzijnscheck uit te voeren maar dat hoeft niet te worden gedocumenteerd. Er gelden regels als:

- Halsters zijn verboden.
- Kalfjes moeten fysiek en visueel contact kunnen hebben met andere kalfjes.
- Dat binnen 4 uur na geboorte biest wordt aangeboden.
- Dat tenminste 2 maal per dag melk wordt gegeven.
- Kalfjes ouder dan 2 weken hebben vrije toegang tot water.

Daarbij is de aanbeveling o.a. dat de hoeveelheid aangeboden biest 3-4 liter is, dat kalfjes vanaf dag 1 toegang tot water hebben, dat kalfjes de eerste 3 weken ad libitum worden gevoerd en dat kalfjes onder lokale verdoving worden ontpit.

Blijvend onderwerp van debat

Naar de toekomst toe verwacht mw. Barth dat het omgaan met kalfjes onderwerp van het publieke debat blijft, dat het aantal biologische bedrijven verder zal groeien en dat dus het specifiek vermarkten van biologisch vlees aandacht nodig zal hebben en tenslotte, dat de belangstelling van boeren voor verlengd kalfkoe contact verder zal groeien.

Ierland: kalvermanagement fors verbeterd door onderzoek en voorlichting

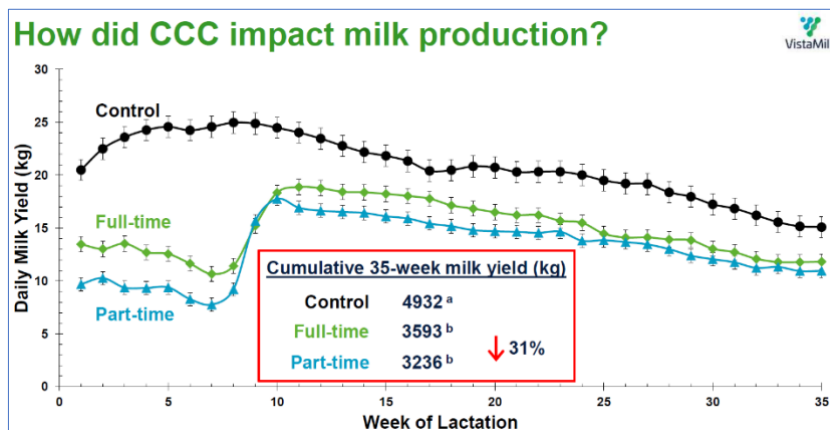
Emer Kennedy van Teagasc legde uit dat de situatie in Ierland weer anders is, met een zeer seizoensmatig productiesysteem, wat inhoudt dat 70% van de kalveren in een 6-weekse periode tijdens het voorjaar wordt geboren. De kalveren die niet bestemd zijn voor vervanging worden verkocht aan veehouderijen in de rundvleessector, aangezien Ierland geen kalfsvlees sector kent. Voor wat betreft het kalvermanagement wordt vanuit Teagasc o.a. biestgebruik gepromoot (3 liter binnen 2 uur), geven van voldoende melk, geleidelijk spenen, hanteren van een goede hygiëne en geven van voldoende vezels en water.

Kalvermanagement door onderzoek en voorlichtingscampagnes flink verbeterd

Gemiddeld genomen is het kalvermanagement in de Ierse melkveehouderij door onderzoek en voorlichtingscampagnes flink verbeterd. Het op dit moment op een gemiddeld Iers melkveebedrijf gehanteerde voederschema is grofweg dat 80% van de melkveehouders binnen 2 uur na geboorte biest voert, dat dit in 33% van de gevallen biest van de moeder betreft en in 25% respectievelijk 20% van de gevallen van een andere koe komt dan wel gepoolde biest is. 98% geeft 2 tot 4 liter biest, ruim een derde (36%) voert 6 maal overgangsmelk, 58% van de kalfjes krijgt dagelijks 5 tot 6 liter melk en dat kalfjes bestemd voor vervanging merendeels melkvervanger krijgen terwijl stierkalfjes meestal volle melk krijgen.

Goed hygiëne niveau essentieel voor goede kalvergezondheid

Uit lers onderzoek bleek dat het (ook) voor een goede kalvergezondheid essentieel is om een goed hygiëne niveau op de boerderij te hebben, vooral als het gaat om de praktische hulpmiddelen die gebruikt worden bij het voeren van de pasgeborenen (fles, speen en maagsonde). Deze blijken namelijk vaak het meest vies te zijn. Iers onderzoek aan koe-kalf contact liet verder zien dat in een situatie met geheel of gedeeltelijk koe-kalf contact de dagelijkse melkgift zo'n 22% lager lag dan bij een situatie zonder koe-kalf contact. Voor een cumulatieve, 35-weekse periode liep dit verschil op tot 31%.

De impact van koe-kalf contact op melkproductie (bron: Teagasc)

Duitsland: groeiende aandacht voor verlengd koe-kalf contact

In Duitsland krijgt verlengd koe-kalf contact steeds meer aandacht en het aantal melkveehouders dat het toepast is groeiende, aldus Kerstin Barth: Op dit moment telt Duitsland meer dan 200 melkveebedrijven (van klein tot groot) die een vorm van verlengd koe-kalf contact inzetten, tegen slechts zo'n 7 à 9 in 2014.

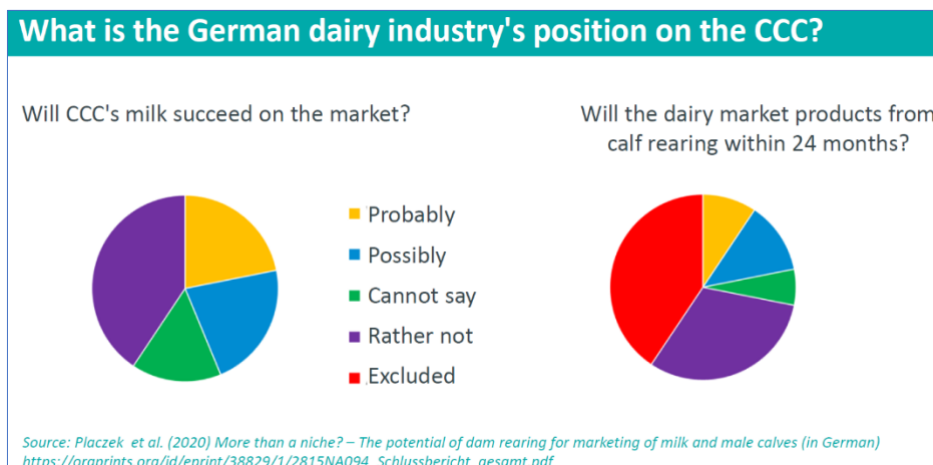
Een systematisch onderzoek naar de effecten van verlengd kalf-koe contact liet zien dat het o.a. leidt tot:

- Meer gewichtstoename
- Stimuleren van sociaal gedrag
- Minder abnormaal gedrag
- Afname van andere stress factoren en dat het de stress tijdens de uiteindelijke scheiding doet toenemen en de hoeveelheid verkoopbare melk reduceert.

In een onderzoek onder 60 Duitse melkveeouders die verlengd koe-kalf contact op hun bedrijf toepassen, wordt als belangrijkste reden hiervoor opgegeven 'dierenwelzijn', maar daarnaast ook 'minder werk', 'kalvergezondheid' en 'vraagtekens plaatsen bij de traditie van het scheiden'. De manier van toepassen verschilt sterk van bedrijf tot bedrijf.

Nieuwe initiatieven om koe-kalf contact te stimuleren

De grootste uitdaging in bedrijfssystemen met verlengd koe-kalf contact is het beperken van de stressniveaus tijdens spenen en het alsnog scheiden van de dieren. Intussen zijn er in Duitsland nieuwe initiatieven om koe-kalf contact te stimuleren. Voorbeeld is het Hamfelder Hof label, waarmee men een premie van 20 cent per kg nastreeft om te compenseren voor het verlies aan melkproductie. Ook biologische keurmerken stellen in toenemende mate eisen aan de duur van koe-kalf contact

De kijk vanuit de Duitse zuivelindustrie op verlengd koe-kalf contact (bron: Thuenen Instituut)

Ontwikkeling in maatschappelijke eisen en regelgeving blijvende uitdaging

Een viertal Nederlandse melkveehouders presenteerde tijdens de workshop hun bedrijf, met specifieke aandacht voor het jongvee thema. Een rode draad in de door hen genoemde uitdagingen was de verwachte verdubbeling van de transportabele leeftijd van kalveren (naar 28 dagen), wat extra huisvestingsruimte zal vragen en ook de infectiedruk zal vergroten. Ook heerste er in zijn algemeenheid huiver voor nog meer regeldruk vanuit de overheid.

In de discussie werd duidelijk dat een systeem om kalveren, die niet ter vervanging van de veestapel dienen, tot waarde te kunnen brengen belangrijk is voor de kwaliteit van het opfokstelsel. In veel Europese landen ontbreekt zo'n systeem echter. In Nederland, waar wél een grote kalfsvleessector is, wordt de (te) grote marktmacht van die sector vaak als problematisch ervaren, omdat dit ten koste kan gaan van de prijsvorming. Het gebruik van gesekst sperma gericht op rundvleesproductie bij koeien die niet betrokken zijn bij vervanging van de veestapel kan hierbij deels een oplossing bieden.

87% van de Nederlanders positief over de melkveehouderij

Daarnaast is duidelijk dat de omgang met kalveren en hun positie enorm belangrijk is in het publieke debat. De toegenomen verwachtingen en eisen die de maatschappij op dit terrein stelt aan boeren komen echter nog onvoldoende tot uitdrukking in consumentenprijzen. De intrinsieke motivatie van boeren om goed voor de kalfjes te zorgen is over het algemeen hoog. Echter, hoewel onderzoek van de Zuivelbarometer laat zien dat 87% van de Nederlanders positief is over de melkveehouderij, heb je altijd nog 13% die structureel en luidruchtig negatief is. Dat kan soms ontmoedigend werken voor ondernemers.

In alle landen uitdaging in de voortdurende veranderingen in maatschappelijke eisen en regelgeving

De maatschappelijke waardering voor boeren kan per land ook nogal verschillen, zo lijkt het. De sociale druk om meer te doen met koe-kalf contact (waar ondernemers allerlei praktische nadelen zien) en ook weidegang neemt toe. Nederlandse boeren zien weinig ruimte voor nog meer weidegang. Anderzijds ziet men in een land als Ierland wel weer meer been in verlengde weidegang. Overall zit in alle landen voor boeren vooral de uitdaging in de voortdurende veranderingen in maatschappelijke eisen en regelgeving. Het internationaal delen van informatie blijft dus belangrijk om antwoorden te vinden op de nieuwe uitdagingen die daaruit voortkomen.